

Sector (Glas)tuinbouw en sierteelt in 2040

Deze notitie geeft kernachtig een weergave van het beeld van de sector in 2040 door de sectortafel. De betrokken sectoren en ketens zijn de bomen-, vaste planten-, zomerbloemen-, paddenstoelen-, glastuinbouw-, fruit-, en vaste plantensector.¹

Rol van de sector

- De sector is nu vitaal en heeft in 2040 vermogen getoond vitaal te blijven. De sector is zeer divers en kent veel verschillende producten. Die staan voor en dragen bij aan verschillende opgaven.
- De sector is in 2040 onder andere een producent van gezond en veilig voedsel en draagt bij aan een gezonder voedingspatroon. De sector verbetert zijn internationale concurrentiepositie door *onderscheidende* producten te produceren.
- De rol van de plantaardige sector is essentieel en wordt groter. De producten van de sector leveren een positieve bijdrage aan maatschappelijke en milieuopgaven. De sector draagt bijvoorbeeld bij aan een gezonde leefomgeving en leefstijl, de energietransitie, biodiversiteit, waterberging, het in balans houden van het elektriciteitsnet en warmtewinning.
- De sector blijft met zijn producten een grote exporteur. Daarmee is het een belangrijke economische tak van Nederland. Dat is het ook voor zijn toonaangevende expertise en kennis. De afzetmarkten blijven groeien, zowel in Nederland als internationaal.

Duurzaamheid

- De sector werkt binnen de doelen op natuur, water en klimaat en draagt juist bij aan deze vraagstukken. De sector is innovatief en wil in 2040 klimaatneutraal zijn. Een kracht van de sector is dat de producten bijdragen aan de klimaatdoelstellingen en aan een betere leefomgeving (denk aan greening the city). Belangrijke thema's hierbij zijn duurzame teelt (biologisch en niet-biologisch), gewasbescherming, energie, water en waterbergend vermogen.
- De sector werkt aan het verminderen van middelengebruik door nieuwe veredeling en groene middelen.
- De toekomst van de sector is circulair en klimaatneutraal.
- Doordat veel producten uit de sector worden geëxporteerd, draagt Nederland bij aan verduurzaming van andere landen. Nederland draagt bij aan de verduurzaming van andere landen, door het exporteren van groene producten uit de sector.

Arbeid en ondernemerschap

- Er zal met minder agrariërs in de sector meer voedsel geproduceerd worden.
- Door een doelenbeleid te voeren, toont de overheid vertrouwen in het ondernemerschap en staat de tuinder aan het roer van de doorontwikkeling van zijn bedrijf en de sector. De doelen moeten duidelijk zijn en een stabiel ondernemersklimaat bieden.
- Er bestaat juridische zekerheid over de te nemen maatregelen.
- Innovatie, robotisering en automatisering helpen de sector doorontwikkelen. Er is in het veranderproces experimenteerruimte voor ondernemers om te innoveren.
- De sector heeft een belangrijke maatschappelijke rol. Er zijn veel mensen werkzaam in de sector. De sector staat bekend als een goede werkgever voor de vele arbeidskrachten die in de sector actief zijn.

¹ De bollensector zit aan de sectortafel Akkerbouw, Vollegrondsgroenten en Bollenteelt.

- Onderwijs is toekomstgericht en sluit aan bij de behoeften van de sector.
- Er is ook ruimte voor fundamenteel, lange termijn onderzoek (bijvoorbeeld naar nieuwe gewasbescherming methoden, geothermie en energiebesparing). Er is aandacht voor de overdracht van nieuwe kennis en de toepassing van nieuwe kennis wordt gefaciliteerd.
- Bedrijfsovernames door jonge ondernemers of nieuwe toetreders blijven mogelijk en worden (financieel) gestimuleerd

Ketensamenwerking

- Er is sprake van goede, hechte samenwerking in de hele keten, van toeleverancier tot consument. De keten werkt gezamenlijk aan nieuwe verdienmodellen.
- De sector als geheel heeft een onderlinge afhankelijkheid van elkaar. Dit maakt de sector gedifferentieerd, maar tegelijkertijd een krachtig cluster.
- Binnen de EU en daarbuiten is er een gelijk speelveld, onder andere met afstemming over internationale normen en gebruik van meetstandaarden. Zo kunnen ondernemers gelijkwaardig concurreren met tuinders in andere landen.
- Er is een goede samenhang van biologische en niet-biologische productie die vraaggestuurd is.
- Ook in 2040 is de sector afhankelijk van de vraag van de consument. De consument zal mee moeten gaan in de meer plantaardige toekomst.

Grond en water

- Er is voldoende ruimte voor de sector, ook in relatie tot andere ruimtelijke ordeningsvraagstukken.
- De sector speelt samen met de overheid in op vraagstukken rondom bodem en waterkwaliteit en kwantiteit, zoals de beschikbaarheid van zoet water. Het gaat daarbij om de ecologische en chemisch-fysische waterkwaliteit, met onder meer PFAS, medicijnen en drugs in water, en verzilting van gebieden.

De (glas)tuinbouw en sierteelt houdt vast aan en werkt door op bestaande akkoorden, zoals het tuinbouwakkoord en het energieakkoord.

Hoe komen we tot deze sector in 2040

Algemeen

- 1) Doelenbeleid. Met heldere doelen, krijgen de ondernemer en de sector zelf het stuur in handen om toe te werken naar de doelen op klimaat, water en natuur.

Knelpunten:

- a. Op dit moment worstelt de ondernemer met het wantrouwen vanuit de overheid, ook binnen de gestelde randvoorwaarden. De sector en de overheid hebben een wederzijdse afhankelijkheid van elkaar. (sector kan hierin positief bijdragen door bijvoorbeeld volledig transparant te zijn)
 - b. De 'spelregels' veranderen nu regelmatig tijdens de wedstrijd, waardoor het ondernemersklimaat niet stabiel genoeg is.
 - c. Inspanningen moeten zichtbaar gemaakt worden, er kan niet alleen afgerekend worden op het eindresultaat.
 - d. Duurzaamheid loont op dit moment niet.
 - e. Als er op grote schaal anders gewerkt moet worden, moet dit gefaciliteerd worden en juridisch worden geborgd.
- 2) De sector draagt met zijn producten bij aan de maatschappelijke opgaven: vergroening van de stad en het platteland (klimaat).

Doorontwikkelen:

- 1) Het terugdringen en verbeteren van het watergebruik.
 - a. Het zoetwatergebruik is een collectief probleem en vereist collectieve infrastructuur.
- 2) Het verbeteren van gewasbeschermingsgebruik/er worden minder middelen in de toekomst gebruikt.
 - a. De toelating van groene beschermingsmiddelen gaat traag. Er is te weinig capaciteit om middelen goed te keuren.
 - b. De kennisontwikkeling en kennisinfrastructuur vragen om meer investeringen.
 - c. Er zit een verschil tussen eisen van landen (producten zonder ziekten en plagen) en de vraag vanuit de markt (residuwaarden) als het om gewasbescherming gaat. Retailers in Nederland stellen ook bovenwettelijke eisen.
 - d. Er is op dit moment geen eenduidigheid in certificering van producten. Er zijn juist veel verschillende certificeringscriteria. (Uniformiseren van standaarden).
 - e. Nieuwe middelen zijn vaak duurder dan huidige middelen en groene middelen worden niet altijd gebruikt, ze zijn niet altijd effectief.
- 2) Technologische innovatie is van belang om te kunnen blijven doorontwikkelen.
 - a. Ook dit vraagt om voortdurende kennisontwikkeling.
 - b. Bedrijfsovernames moeten fiscaal aantrekkelijk blijven om de continuïteit in de sector te behouden en zo de toepassing van innovaties te bevorderen.
 - c. Door de diversiteit in de sector komt er moeilijk gemeenschappelijk geld beschikbaar voor investeringen.
 - d. Door te innoveren nemen risico's voor de ondernemer toe. Die zouden verkleind kunnen worden.

Omschakelen

- 1) Korte afstand tot de consument mag meer omarmd worden. Dat zijn ook ambassadeurs voor de sector.
- 2) De ontwikkeling tussen nieuwe, onderscheidende producten (specialty 's) biedt kansen op de internationale markt.
 - a. Innovaties richting specialty 's kunnen gestimuleerd worden.
- 3) Produceren van hernieuwbare energie draagt bij aan de maatschappelijke opgave.
 - a. Wat is er mogelijk, en hoe bewaar je vruchtbare grond voor de landbouw zelf?
- 4) Omschakelen naar duurzame producten (inclusief biologisch).
 - a. De weg naar biologisch moet vraaggestuurd zijn.
 - b. Wet- en regelgeving maakt het nu moeilijk om naar een meer biologisch aanbod te komen. Ook door de diversiteit in de sector.
 - c. Biologische producten zijn geen doel voor de sector.

Stoppen/verplaatsen

Hoewel geen echte ontwikkelpaden zijn er een paar knelpunten:

- Stoppers kunnen een positieve bijdrage leveren aan de transitie van de hele sector. Zij maken bijvoorbeeld ruimte voor andere invullingen van hun terrein binnen de sector.
- De fiscaliteit rondom bedrijfsovernames
- Een nieuwe asbestregeling is nodig.
- Verplaatsing kan bijdragen aan de concentratie van glastuinbouw.
- De kosten van verplaatsing zijn hoog.
- De flexibiliteit omtrent grondgebruik (hoogte van gewassen etc.) kan verbeterd worden, zodat er meer mogelijk is.
- De daadwerkelijke belasting van een ondernemer/sector in een gebied is niet altijd bekend.
- Gebiedsvisies kunnen sterk worden verbeterd.

Algemene en overige knelpunten:

- Verdienvermogen van de ondernemer: de consumptie daalt nu al en we staan aan de vooravond van een prijzenoorlog.
- De sector is zeer divers, afspraken moeten recht doen aan die diversiteit.
- Bijdragen van de sector aan de maatschappelijke opgaven moeten worden toegerekend aan de sector (energieopwekking, CO2-opslag, etc.)
- Een geen asbestregeling, daardoor blijft asbest nu een slapend probleem.
- Er is op dit moment een gebrek aan vertrouwen en de overheid lijkt ook te handelen vanuit een gebrek aan vertrouwen. Daarnaast ontbreekt het bij de overheid soms aan kennis op het gebied van bijvoorbeeld vergunningsverleningen, is de handhaving versnipperd en verloopt de samenwerking binnen alle overheidslagen niet goed.

Wat is er nodig:

- Kennisontwikkeling
- Technologische ontwikkelingen
- Bedrijfsovername moet (fiscaal) aantrekkelijk/mogelijk worden/blijven
- Er is juridische zekerheid nodig
- Waardering voor de reeds ingezette verduurzaming
- Experimenteer ruimte

- Dezelfde taal over wat duurzaamheid is.
- Meer begrip van de maatschappij voor het verhaal van de groene sector
- Goede randvoorwaarden
- Optimale beschikbaarheid van zoet water
- Financieel instrumentarium om de transitie te financieren

5 genoemde thema's:

1. Duurzame teelt
2. Energie transitie
3. Klimaat en leefomgeving
4. Markt en keten
5. Werkgeverschap

Parkeerstrook:

Er is een suggestie gedaan om een splitsing te maken tussen gesloten teelt en open teelt. Omdat de gesloten en open teelt op andere vraagstukken stuiten is dit een onderwerp wat een plek moet krijgen in de terugkoppeling aan de hoofdtafel.

Voor de sector is het belangrijk dat er een gelijk Europees speelveld met betrekking tot duurzaamheid is.

Opmerking: Bloembollen zit aan andere tafel, moet aangehaakt worden/blijven.

Opmerking: Meer nadenken over strategie m.b.t. onderscheidende producten

Kans: Rondom verduurzaming heeft de sector heel veel waterbergend vermogen.

Asbest is geen centraal thema, maar moet wel iets mee gebeuren